

BAŞLICA İKTİSADİ AKIMLARIN DEVLET MÜDAHALECİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Levent ÇİNKO*

Özet**

Devlet müdahaleciliğine bakış açılarına göre, başlıca iktisadi akımlar iki başlık halinde sınıflandırılabilir:

Müdahaleciliği Savunan Yaklaşımlar

Müdahalenin Gereksizliğine İnanan Yaklaşımlar

Birinci grupta Keynesyen iktisatçılar yer almaktadır. Keynesyen iktisatçılar, piyasa mekanizmasının doğası gereği zaman zaman iktisadi faaliyetlerde sapmaların gözlenebileceğini ve böyle ortamlarda ekonominin kendi işleyişine terk edilmesi halinde çok ciddi iktisadi sorunların ortaya çıkabileceğini iddia etmiştir. Onlara göre, devlet iktisat politikası uygulamaları ile ekonomiye müdahale ettiğinde piyasa mekanizması yeniden doğal işleyişine kavuşur. İkinci grup, Klasik, Monetarist ve Yeni Klasik iktisat Yaklaşımı'nı savunan iktisatçılardan oluşmaktadır.

Bu çalışmanın amacı başlıca iktisadi yaklaşımların devlet müdahaleciliğine bakış açıları yönünden tasnif ederek incelemektir.

GİRİŞ

İktisat teorisinin tarihsel gelişim süreci içerisinde farklı akımlar popüler olmaktadır. Popüler akımların kamu kesiminin büyüklüğüne ilişkin bakış açıları, doğal olarak siyaset ekonomi ilişkilerine de yansır. Siyaset ekonomi

* Dr., Levent Çinko, Marmara Üniversitesi.

** For the summary in English, see the end page of the article.

ilişkilerine ya da daha geniş bir perspektif ile bakıldığında devlet müdahalesine ilişkin bakış açılarına göre iktisadi yaklaşımları iki gruba ayırmak mümkündür:

- Müdahaleciliği Savunan Yaklaşımlar
- Müdahalenin Gereksizliğine İnanan Yaklaşımlar

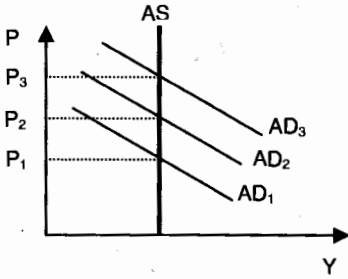
Birinci grupta Keynesyen iktisatçılar yer almaktadır. Keynesyen iktisatçılar, piyasa mekanizmasının doğası gereği zaman zaman iktisadi faaliyetlerde sapmaların gözlenebileceğini ve böyle ortamlarda ekonominin kendi işleyişine terk edilmesi halinde çok ciddi iktisadi sorunların ortaya çıkabileceğini iddia etmiştir. Onlara göre, devlet iktisat politikası uygulamaları ile ekonomiye müdahale ettiğinde piyasa mekanizması yeniden doğal işleyişine kavuşur.

İkinci grup, Klasik, Monetarist ve Yeni Klasik iktisat Yaklaşımı'nı savunan iktisatçılardan oluşmaktadır.

İktisat teorisinde yer alan temel yaklaşımların siyaset ekonomi ilişkilerine ilişkin bakış açıları, söz konusu akımların popüler oldukları dönemler esas alınarak aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

Klasik Yaklaşım

Klasik yaklaşıma göre, toplam arz ya da ekonominin üretken kapasitesi, sermaye, emek ve teknoloji gibi kısa dönemde sabit kabul edilen değişkenlerin fonksiyonudur. Bir ekonomi de belirli bir dönemde üretilecek hasıla miktarı ve istihdam edilecek kişi sayısı, talep düzeyindeki değişiklikten ziyade bütünüyle ekonominin arz cephesi tarafından belirlenir. Siyasal iktidarın ekonominin talep cephesi ile ilgili değişkenleri manipüle etmesi, hasıla artışı sonucunu doğurmaz. Çünkü, toplam arz kısa dönemde sabittir. Başka bir ifade ile, toplam arz eğrisi dikeydir. Toplam talep düzeyini manipüle etmek amacıyla para arzı artırıldığında Şekil 1'de görüldüğü gibi, hasıla düzeyinde herhangi bir değişiklik söz konusu olmazken, sadece, fiyat düzeyi artar.¹

Şekil 1:Klasik Yaklaşımda Toplam Talep ve Toplam Arz

Klasik yaklaşımın popüler olduğu yıllarda, devletin iktisadi hayata müdahalesi sınırlı düzeyde kalmıştır. Çünkü Klasik iktisatçılar, ekonomideki istikrarsızlıkların piyasa mekanizması içerisinde kendiliğinden ortadan kalkacağını, devlet müdahalesinin sorunları çözmekten ziyade kalıcı istikrarsızlıklara yol açtığını ileri sürmüşlerdir.

Klasik iktisatçıların,devlet müdahaleciliği ile ilgili olumsuz tavırları iktisat politikası uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri dikkate alındığında da açıkça görülmektedir. Örneğin David Hume bir iktisat politikası aracı olan borçlanma politikasına şiddetle karşı çıkmaktadır. Hume'a göre borçlanmanın beş ana sakıncası bulunmaktadır. Halkın fabrika, arazi, gibi yatırımlar yerine paralarını devlet borçlanma araçlarını satın almakta kullanmaları ve bunun neticesinde üretim ve istihdamın azalması birinci sakıncayı teşkil etmektedir. Kamu borçlanma araçlarının para gibi kullanılabilir olması nedeniyle altın ve gümüşün değerini yitirmesi ikinci sakıncayı oluşturmaktadır. Üçüncü sakınca ise devlet borçlarının faizlerinin ödenmesi için vergilerin artırılması ve bunun da fakir kesimin gelirlerini önemli derecede azaltmasıdır. Bu borçların yabancıların eline geçmesi ve bu nedenle bunların etkisi altına girilmesi dördüncü ,borçların rantıye sınıfı oluşturması ve bu rantıye sınıfının hiç çalışmadan hayatlarını geçirmeleri ve bu borçların çalışmadan geçirilebilecek bir hayatı garanti etmesi de beşinci sakıncayı oluşturmaktadır.²

Hume'a göre devlet borçları gelir dağılımını bozmakta ve kuşaklar arasında geliri yeniden dağıtmaktadır.Gelir dağılımının bozulması, borçların faizlerinin ödenmesi için vergilerin yükseltilmesi, ancak zengin kesimin aynı zamanda devlete borç veren (faiz geliri elde eden) kesim olduğundan bu artıştan etkilenmemesinden kaynaklanmaktadır.Fakirler ise borç

veremediklerinden, borçların geri ödenmesi için gerekli vergi artışlarından olumsuz şekilde etkilenmektedir.³

Benzer bir görüş Ricardo tarafından da ileri sürülmüştür. Ricardo'ya göre hükümet harcamalarında bir birimlik artış olması halinde, özel harcamaların aynı miktarda azalacağını ileri sürmektedir. Bu azalma işlemi harcamaların yapıldığı dönemde olmaktadır. Harcamaları finanse etmek için vergilerin artırılması ülkenin verimli kaynaklarının heba edilmesi anlamına gelmektedir.

Bu durum harcamaların borçlanarak yapılması durumunda da geçerlidir. Belirli bir miktar para borç olarak toplanmışsa bu yine vergi gibi etki yapacak, bu toplanan borç kadar verimli yatırımlar heba edilmiş olacaktır. Burada devletin harcamalarının özel sektör harcamalarına göre daha az verimli (verimsiz) olduğu varsayımı yapılmaktadır.

Borçları ödenen faizler borçlanmanın maliyeti olmamaktadır. Bu sadece bir transferdir; vergi verenlerden devlete borç verenlere doğru yapılmış bir transfer harcamasıdır. Bu işlemle ülke ne daha zengin ne de daha fakir hale gelecektir. Reel tüketim ise borçlanılan tutardır. Bu , özel sektör harcamalarını belirtilen tutar kadar azaltmıştır.⁴

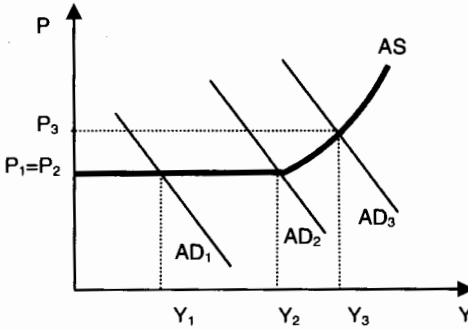
Keynesyen Yaklaşım

1929 Bunalımı, Klasik yaklaşımın politika önerilerinin gözden düşmesine, buna karşın Keynesyen yaklaşımın popüler olmasına yol açmıştır. Gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerde bunalım yıllarında gözlenen iktisadi aksaklıklar, piyasa mekanizmasının kendiliğinden işleyen çarkları ile giderilememiştir.

Keynesyen teori Klasik teorinin aksine ekonominin otomatik olarak dengeye gelmeyebileceğini, ekonomiye devletin müdahalesinin gerekli olduğunu ileri sürmektedir. Kamu borçlanması tam istihdamı sağlamanın bir aracı olarak görülmektedir. Keynesyen teoride, borçların boyutunun hiçbir önemi yoktur. Borçlar, tam istihdamı sağlamak amacı ile indirilmeli veya artırılmalıdır.⁵

Büyük Bunalımın mal ve hizmet talebinin yetersizliğinden kaynaklandığını iddia eden Keynesyen yaklaşım, depresyonist eğilimlerin ortaya çıkmasını önlemek üzere siyasal iktidarın vergi ve kamu harcaması politikası ile toplam talebi uyarmasını önermiştir. Keynesyen iktisatçılar

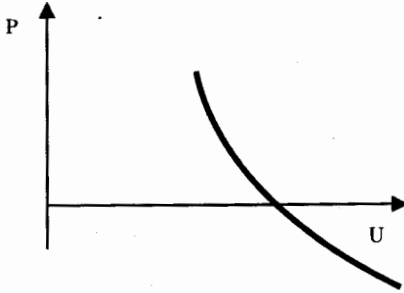
iktisadi refahın artışı için gerekli olan talep yanlı politikaların özellikle toplam talep düzeyinin yetersiz olduğu ve kullanılmayan kapasitenin büyük boyutlara ulaştığı dönemlerde uygulanmasını istemişlerdir Şekil 2’de görüldüğü gibi toplam talep artışının fiyat artışına yol açmadan iktisadi refahı pozitif yönde etkilemesi, toplam arz eğrisinin yatay olması halinde mümkündür. Toplam arz eğrisi yukarı doğru kıvrılarak dik bir eğri haline gelmeye başladığında talep artışı aynı zamanda fiyatları da artırmaya başlar.⁶

Şekil 2: Keynesyen Yaklaşımda Toplam Talep ve Toplam Arz

Toplam talep politikaları ile ekonominin yönlendirilmesini isteyen Keynesyen iktisatçılar, ekonomik hayata müdahalede devlete aktif bir rol vermektedirler. Keynesyen iktisatçılara göre, toplam talep düzeyini yönlendirmek amacıyla kullanılması gereken iktisat politikası aracı, maliye politikası olmalıdır. Keynesyen iktisatçılar, ekonomide zaman zaman gözlenen resesyonist eğilimlerin vergi oranlarını düşürerek ve kamu harcamalarını artırarak giderilebileceğini ileri sürmüşlerdir. Öte yandan toplam talepteki artışın fiyat artışlarına yol açabileceği sorununu da önemsememişlerdir. Çünkü Keynesyen iktisatçılar, Phillips eğrisi analizinde ortaya konan ilişkileri esas alarak politikacıların enflasyon ve işsizlik sorunlarından birine önem verebileceğini kabul etmişlerdir.

İlk defa A.W.Phillips tarafından tarafından gündeme getirilen ve Samuelson ile Solow tarafından yeniden yorumlanan Phillips eğrisi analizi, politikacılara enflasyon ya da işsizlik arasında tercihte bulunma olanağı sunmuştur.⁷ Şekil 3’de de görüldüğü gibi, işsizlik oranı (U)’nın düşürülmesi, enflasyon artışı pahasına gerçekleşmektedir.

Şekil 3: Phillips Eğrisi

A.W.Phillips 1958 yılında yayınladığı çalışmasında İngiltere’de nominal ücretlerdeki değişiklik oranı ile işsizlik oranı arasındaki ters yönlü ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmada 1861-1913 dönemi için elde edilen bulguların, 1913-1948 ve 1948-1957 dönemleri için de geçerli olacağı sonucuna ulaşılmıştır. P.A.Samuelson ve R.Solow yaptıkları ortak bir çalışmada, orjinal Phillips eğrisinde ifade edilen ilişkilerin yerine, enflasyon oranı ile işsizlik oranı arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşmışlardır.

Politikacıların işsizlik ya da enflasyon sorunlarından birine öncelik verme olanağına sahip olması, iktisadi faaliyetlerin doğal seyrine müdahale anlamına gelir. İktisadi faaliyet hacminin doğal seyrine müdahale açık finansman politikası aracılığı ile gerçekleştirilir.

Keynesyen yaklaşımın açık finansman politikası, diğer bir deyişle, genişletici iktisat politikalarını savunması, açık ya da örtük bir şekilde politikacıların partizan ve/veya fırsatçı eğilimler sergilemeyeceğini, aksine iktisadi istikrarın sağlanması yönünde çaba sarf edecekleri görüşünü kabul ettiklerini göstermektedir. Aslında daha gerçekçi olmak gerekirse, iktisadi istikrarının sağlanması uğruna, politikacıların tekeline verilen mali ve parasal araçların arzulanan şekilde kullanılmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir. Önemle belirtmek gerekir ki, Keynesyen iktisatçıların iktisadi istikrarı sağlamaya çalışırken, fiyat istikrarı yerine yüksek büyüme ve istihdam hedeflerine öncelik verdiği rahatlıkla söylenebilir.⁸

Yüksek büyüme hedefi politikacılar tarafından cazip karşılandığından Keynesyen yaklaşımın politika önerileri 1940’lı yıllardan 1970’li yıllara değin her ne kadar bir çok ülkede uygulanmış ise de, 1970’li yıllarda hemen her ülkede gözlenen stagflasyon sorunu, söz konusu önerilerin gözden düşmesine yol açmıştır. Çünkü enflasyon ve işsizlik sorunlarının eş anlı

olarak ortaya çıkması, politikacıları farklı arayışlara itmiştir. Ancak bu durum, siyasal hayatta Keynesyen devrimin yol açtığı değişikliklerin tamamen ortadan kalktığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Keynesyen yaklaşımın politika önerisi olarak gündeme getirdiği açık finansman politikası, politikacıların hiçbir zaman vazgeçemediği bir strateji olmuştur. Çünkü, seçim öncesi dönemlerde mali araçlara başvurarak seçmenlerin satın alma gücünü doğrudan etkilemek, temel amaçları yeniden seçilmek olan politikacılar için çok cazip gelmektedir.⁹

Monetarist Yaklaşım

Monetarist iktisatçılar Phillips eğrisi analizinin sadece kısa dönemde geçerli olduğunu iddia etmişlerdir. Friedman'a göre siyasal iktidarlar işsizliği doğal düzeyinin altına indirerek da ha yüksek hasıla ve istihdam düzeyine ulaşmak istediklerinde toplam talep politikaları yerine emek piyasasının yapısı ve işleyişi ile üretim yapısını iyileştirici arz yönetimi politikalarını tercih etmelidir.¹⁰

Monetarist iktisatçıların temel önermeleri, bu yaklaşımın devlet müdahaleciliğinin aleyhinde olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. Daha ziyade ampirik çıkarımlardan hareketle ileri sürülen söz konusu önermelerden bazıları, aşağıdaki şekilde özetlenebilir.¹¹

- Para miktarı büyüme oranı ile nominal gelirin büyüme oranı arasında kesin olmamasına karşın, tutarlı bir ilişki vardır. Para miktarındaki hızlı büyüme, nominal gelir artışı sonucunu doğurur.
- Birinci maddede belirtilen ilişkiyi çıplak gözle gözlemlemek mümkün değildir. Çünkü para miktarındaki büyümenin geliri etkilemesi, belirli bir zaman sürecini gerektirmektedir. Burada kesin bir süre belirtmek yanıltıcıdır.
- Ortalama olarak, parasal büyüme oranındaki bir değişikliğin nominal gelir büyüme oranı üzerinde meydana getirdiği etkiyi, yaklaşık 6 ay ile 9 ay gibi bir süre sonra gözlemlemek mümkündür. Söz konusu bu süreyi tek tek bireyler açısından değişmez bir ölçüt olarak almak doğru değildir. Burada belirtilen zamansal gecikme, bazen daha uzun bazen de daha kısa olabilir. Monetarist iktisatçıların, Japonya, Hindistan, İsrail, Kanada ve bir çok Güney Amerika ülkesi için gerçekleştirdiği çalışmalarda, parasal büyüme oranındaki değişikliğin nominal gelir büyüme oranı üzerindeki

etkisinin, 6-9 ay gibi bir gecikme ile ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Nominal gelir büyüme oranındaki değişiklik, genellikle ilk olarak hasıla üzerinde etkili olmakta, fiyatlar üzerin de hemen hemen hiç etkili olmamaktadır. Parasal büyüme oranının azaltılması neticesinde yaklaşık 6-9 ay gibi bir süre geçtikten sonra, nominal gelir büyüme oranı ve fiziksel hasıla da düşüş gözlenir. Buna karşın, fiyat artış oranı çok az etkilenir.
- Ortalama olarak, fiyatlar üzerindeki etki, gelir ve hasıla üzerindeki etkiden, yaklaşık 6-9 ay sonra meydana gelir. Dolayısıyla parasal büyümedeki bir değişiklik ile enflasyon oranındaki değişiklik arasındaki toplam gecikme, 12 ile 18 ay arasında değişen bir süreyi kapsar.
- Kamusal harcamaların enflasyonist etkiler doğurup doğurmaması, tercih edilen finansman yöntemi ile ilgili ir. Kamusal harcamalar, para basımı ya da mevduat genişlemesi yöntemleri ile finanse edilirse, enflasyonist etkiler kuvvetlenir. Söz konusu harcamaların vergiler yada borçlanma yöntemi ile finanse edilmesi durumunda, devlet vergi mükelleflerinin ya da devlete borç veren kesimlerin harcaabilecekleri fonları kendisi harcamış olacaktır. Öte yandan unutmamak gerekir ki, devlete borç olarak verilen fonlar başka kesimlere ödünç verilebilir. Maliye politikasının önemi, sadece, kamusal harcamaların total milli gelir içindeki oransal ağırlığının saptanması ve söz konusu harcamaların yükünü kimlerin üstlendiğinin bilinmesi hususu ile sınırlıdır. Maliye politikası, tek başına enflasyonist etki doğurmaz.

Yukarıdaki önermelerden ortaya çıkan iki önemli sonuç şudur: i) Para politikası uygulamalarının etkileri belirli bir zamansal gecikmeden sonra gözlenebilir, ii) Maliye politikası, özel sektöre kullanılması gereken kaynakların kamu kesimi ne aktarılmasına yol açan bir politika uygulamasıdır. Bu bakış açısından hareket eden Monetarist iktisatçılar, devlet müdahaleciliğine karşı olduklarını ve ihtiyari politikalar yerine kurala dayalı politikalar önerdiklerini ifade etmişlerdir. Friedman'a göre ihtiyari politikalar yerine kurala dayalı politikalar yürütüldüğünde siyasal iktidarların popülist politikaları önlenmiş olur.¹² Kurala dayalı politika önerisi esas itibarıyla para arzı artışı ile üretim artışı arasında bir paralelliğin

gerekliliği görüşüne dayanmaktadır. Buna göre üretim artışını aşan parasal genişleme iktisadi istikrarsızlıkların temel kaynağıdır. Söz konusu istikrarsızlıkların önlenmesi için para arzı artışı, reel büyüme oranı göz önüne alınarak belirli sabit bir oranda arttırılmalıdır. Para arzı artışının sınırlandırılması, siyasal iktidarların ekonomiye müdahale gücünün azaltılması anlamına gelir.

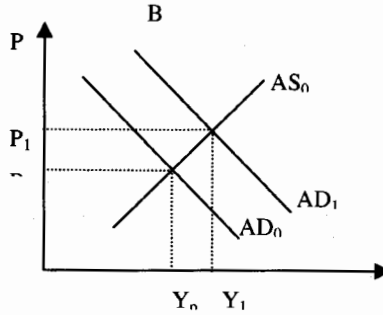
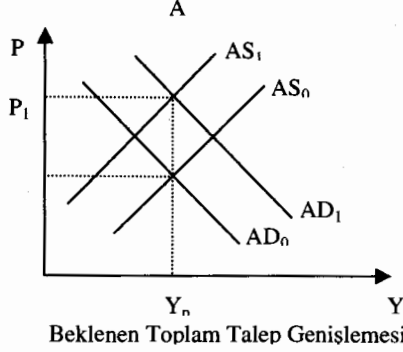
Yeni Klasik Yaklaşım

Yeni Klasik iktisatçılar da tıpkı Monetaristler gibi, devletin ekonomiye müdahale etmesine karşıdır. Bu iktisatçılara göre piyasa mekanizması kendi doğal işleyişine bırakıldığında iktisadi istikrar sağlar. İktisadi hayatta zaman zaman ortaya çıkan aksaklıkları gidermek amacıyla gündeme gelen aktivist iktisat politikası uygulamaları, çözüm üretmek yerine sorunun daha da derinleşmesine yol açar.

Yeni Klasik iktisatçılar, Monetaristlerden farklı olarak, Phillips eğrisinin kısa dönemde bile geçerli olmadığını ileri sürmüşlerdir. Bu iktisatçılara göre, bireyler rasyonel beklentilere sahiptir. Rasyonalite, mükemmel öngörü şeklinde tanımlanamasa da, bu varsayımına göre, bireylerin sistematik hatalar yapması mümkün değildir.

Rasyonalite varsayımının kabul edilmesi, toplam talep politikalarının etkili olmayacağı sonucunu doğurmaktadır. Toplam talep politikalarının etkili olması, sadece sürpriz parasal genişleme stratejisi uygulandığında söz konusu olabilir. Toplam talep politikalarının etkisi Şekil 4 yardımı ile açıklanabilir. Şekil'de dikey eksen fiyat düzeyini yatay eksen, hasıla miktarını, Y ise, doğal hasıla düzeyini göstermektedir. Yeni Klasiklere göre, hasıla miktarının doğal düzeyinden sapması, sadece fiyat düzeyinde beklenmeyen artışlar olduğunda söz konusu olabilir. Beklenmeyen fiyat artışları, genişletici politikalardan kaynaklanır. Şöyle ki, parasal stokun artırılması sonucu toplam talep düzeyinde ortaya çıkan genişleme eğilimi hem mal hem de emek piyasasında talep artışına yol açarak fiyat ve ücret artışlarını tetikler. Böyle bir ortamda çalışanlar başlangıçta fiyat artışlarının farkına varamadıklarında reel ücretlerde gerileme eğilimi ortaya çıkacağından, Şekil'in B panelinde görüldüğü gibi, hasıla ve istihdam düzeyi artar. Ne var ki, beklentiler rasyonel olduğunda hasıla düzeyinin sistematik olarak doğal düzeyinden uzaklaştırılması olası değildir. Bu bakış açısına göre iktisadi birimler politika uygulamalarını değerlendirerek beklentilerini şekillendirirler. örneğin parasal genişleme stratejisine dayalı bir politika uygulamasının olası etkilerini öngörebilirler. Politika

uygulamalarının etkileri önceden tahmin edildiğinde, Şekil'in A panelinde görüldüğü gibi, para arzındaki artış, sadece fiyat düzeyini artırır. Çünkü beklenen politika uygulamaları karşısında gerek çalışanlar gerekse üreticiler reel kayıplarını azaltıcı bir tutum sergilerler.¹³

Şekil 4: Yeni Klasik Yaklaşımda Toplam Talep Politikası

Yeni klasiklerin iktisat politikası uygulamaları ile ilgili bu değerlendirmeleri, siyasal iktidarların ekonomik hayata aktif bir şekilde müdahalesine karşı oldukları sonucunu doğurmaktadır.

Yeni Keynesyen Yaklaşım

1970'lerin sonu ve 1980'lerde yaptıkları araştırmalarla Yeni Klasiklere karşı yeni Keynesyen yaklaşım olarak isimlendirilen bir teori geliştiren Keynesyen iktisatçılar, rasyonel beklentiler varsayımını kabul etmelerine karşın, diğer bir ifade ile, tüketicilerin, çalışanların ve firmaların fayda maksimizasyonu güdüsü ile rasyonel davrandığını kabul etmelerine karşın, piyasanın kendiliğinden dengeye gelebileceği görüşüne kuşku ile bakmaktadırlar. Bu iktisatçılara göre, ekonomideki nominal ve/veya reel rijitlikler, piyasaların uzun dönemde denge noktasına yavaş bir şekilde ulaşmasına yol açar. Yeni Keynesyen iktisatçılar da tıpkı geleneksel Keynesyenler gibi, iktisadi istikrarın sağlanması amacıyla devlet müdahalesinin gerekliliğini ileri sürmüşlerdir. Öte yandan Yeni Keynesyenler, iktisadi istikrara verdikleri önem açısından Yeni Klasiklere benzer bir görüntü sergilerler. Gerçekten de her iki yaklaşıma mensup iktisatçılar, hasıla değişkenliğini minimum düzeye indirmek amacıyla makul politika hedeflerinin tercih edilmesini tavsiye etmişlerdir. Ancak pratikte söz konusu hedeflere nasıl ulaşılacağı konusunda farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Bu anlamda yeni Klasikler, kamusal şoklardan sakınmak amacıyla basit politika kuralları tavsiye ederken, Yeni Keynesyenler, geleneksel anti-konjonktürel istikrar programlarından yana bir tutum sergilemektedirler. Yeni Keynesyen iktisatçılar, hükümet politikalarının hasıla düzeyinin manipülasyonu ve dolayısıyla refah düzeyinin iyileştirilmesi açısından etkili olduğunu ileri sürmüşlerdir.¹⁴

SONUÇ

Açıkça görüldüğü gibi temel iktisadi akımların görüşleri, siyaset ekonomi ilişkilerinin boyutları açısından oldukça etkili olmaktadır. Bu anlamda müdahaleciliği savunan akımların politika önerilerini benimseyen ülkelerde politikacıların ekonomik hayata yoğun bir şekilde müdahale ettiği gözlenirken, müdahaleciliğin gereksizliğine inanan akımların politika önerilerini benimseyen ülkelerde aksi bir eğilim gözlenir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, temel iktisadi akımlar popüler oldukları dönemde uygulanan politika uygulamalarının niteliğinin belirlenmesinde önemli rol oynarlar.

Summary

According to point of view of governmental struggle, economic movements are classified in two main headings:

Defending Struggle Approach

Defending unnessesity of Struggle Approach

Keynesian economists are found in the first group. Keynesian economists defend that according to market mechanism sometimes in economic activities deviations are happened and in this kind of environments according to Keynesian economists, if the economy is left to its own process, serious economic problems will be happened. In Keynesian economists' opinion, with the interference of economic government politics applications, mechanism of market is encountered to natural activity. In the second group is covered by economists who defend Classical, Monetarist and New Classical Economic approach.

In this study, it is aimed to examine the economic approaches with respect to point of view of different basic governmental struggles.

Sonnotlar

¹ Keech, William R.,(1995),*Economic Poilitics*,Cambridge University Pres, s.24.

² Bağcı, Hamdi , (2001), *Kamu Borçları Yönetimi ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme*,Ankara, TŞOF Matbaa.

³ Bağcı, a.g.e.,s.19.

⁴ Bağcı, a.g.e., s.21.

⁵ Bağcı, a.g.e., s.25.

⁶ Keech, a.g.e., s.26-27.

⁷ Phillips, A.W.,(1966), "The Relation between Unemployment and the Rate of Change of Money Wage Rates in the United Kingdom, 1861-1957", *Readings in Macroeconomics*, Ed. by: M.G.Mueller, USA:Holt, Rinehart and Winston Inc.,245-256. ;

Samuelson, Paul.A and Solow,Robert M.,(1966), "Analytical Aspects of Anti-Inflation Policy", *Readings in Macroeconomics*, Ed. by: M.G.Mueller, USA:Holt, Rinehart and Winston Inc.,372-385.

⁸ Erdoğan, Seyfettin, (2004), *Siyaset – Ekonomi İlişkileri* , İstanbul, Değişim Yayınevi,s.9-11.

⁹ Erdoğan, a.g.e., 14

¹⁰ Snowdon, Brian and Vane, Howard R.,(1997), "The Development of Modern Macroeconomics: A Rough Guide", *A Macroeconomics Reader*, Routledge, 8-9.

¹¹ Friedman, Milton ,(1970), "The counter — Revolution in Monetary Theory", *Institute of Economic Affairs Occasional Paper*, 33, London: Institute of Economic Affairs,22- 26.

¹² Friedman, Milton, (1972), "How Should Money Be Controlled?", *Economics Reader*, Ed. by: Kenneth G. Elzinga, Harper & Row Pub., 247-248.

¹³ Stevenson, Andrew,(1988), Vitantonio Muscatelli and Mary Gregory, *Macroeconomic Theory and Stabilisation Policy*, Philip Allan Publishers Limited,76-82.

Sloman, J., (2004), Çev: Ahmet Çakmak, İstanbul, Bilim Teknik Yayınevi, s.330-331.

¹⁴ Startz, Richard , (1995), "Notes on Imperfect Competition and New Keynesian Economics", *The New Macroeconomics Imperfect Markets and Policy Effectiveness*, Cambridge Uni. Press,63-64.

Chappell, Henry W. Jr. and Veiga, "Economics and Elections in Western Europe:1960-1997", *Electoral Studies*, 19,187-188.

Orhan, Osman Z. ve Erdoğan, Seyfettin, (2002), *Para Politikası*,İstanbul,Avçılar Ofset,s.211-213.